

स्थानीय राजपत्र

सुन्दरहरैँचा नगरपालिका, विराटचोक, मोरङद्वारा प्रकाशित

खण्ड : ८

सङ्ख्या : १०

मिति : २०८१ फागुन २८ गते

नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०८१ फागुन २७

प्रमाणीकरण मिति : २०८१ फागुन २८

भाग-२

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको जग्गा वर्गीकरण तथा विकास सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१

भू उपयोग ऐन, २०७६ को दफा ३३ ले दिएको अधिकार र सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५ को दफा ४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको २/१३४ औं कार्यपालिका बैठकले यो कार्यविधि स्वीकृत गरी सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ।

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको जग्गा वर्गीकरण तथा विकास सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१

प्रस्तावना: सुन्दरहरैँचा नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेको भूमिको वर्गीकरण सो को समुचित प्रयोग, प्रभावकारी व्यवस्थापन, अधिकतम र दिगो उत्पादकत्व प्राप्त गर्न, नगर क्षेत्रभित्रका सबै जग्गाहरू वर्गीकरण अनुसार उपयोग, उपभोग र उत्पादन प्रक्रियामा लगाउन कार्ययोजना तयार पाउँ विस्तृत भू उपयोग योजना तर्जुमा गरी शहरी योजना (सिटी प्लान) लाई कार्यान्वयन गर्ने र कृषिको लागि वर्गीकरणमा परेका जग्गाहरूबाट अधिकतम उत्पादन गर्न भू उपयोग ऐन, २०७६ को दफा ३३ ले दिएको अधिकार र सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५ को दफा ४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यो कार्यविधि नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट स्वीकृत गरी लागु गरिएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यो कार्यविधिको नाम “सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको जग्गा वर्गीकरण तथा विकास सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१” रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन भएपछि लागु हुनेछ।

२. **परिभाषा:** (क) ‘ऐन’ भन्नाले भू उपयोग ऐन, २०७६ लाई बुझाउँछ।

(ख) ‘नियमावली’ भन्नाले भू उपयोग नियमावली, २०७९ लाई बुझाउँछ।

(ग) ‘नगरपालिका’ भन्नाले सुन्दरहरैँचा नगरपालिकालाई जनाउँछ।

(घ) ‘प्रमुख’ भन्नाले सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको नगर प्रमुखलाई जनाउँछ।

(ङ) ‘प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत’ भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८४ बमोजिम नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई जनाउँछ।

(च) ‘खुल्ला क्षेत्र’ भन्नाले जग्गा विकास गरिने योजना क्षेत्रमा सार्वजनिक प्रयोजनका लागि छाडिने सडक र घडेरीभन्दा बाहेकको सार्वजनिक उपयोगका लागि तोकिएको मापदण्ड बमोजिमको क्षेत्रलाई जनाउँछ।

(छ) ‘जग्गा वर्गीकरण’ भन्नाले भू उपयोग नियमावली, २०७९ अनुसार सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको भू उपयोग परिषद्ले निर्णय गरी वर्गीकरण गरिएका जग्गाको क्षेत्रलाई जनाउँछ।

(ज) ‘सार्वजनिक बाटो’ भन्नाले जग्गा विकास योजनाभित्र रहेका सार्वजनिक बाटो, चलनचल्तीको बाटो र पहुँच मार्ग समेतलाई जनाउँछ।

(झ) ‘स्थानीय भू उपयोग परिषद्’ भन्नाले भू उपयोग ऐन, २०७६ को दफा १८ (१) बमोजिम यस नगरपालिकामा गठित भू उपयोग परिषद्लेलाई जनाउँछ।

परिच्छेद-२

जग्गाको क्षेत्रगत उपयोग तथा वर्गीकरण सम्बन्धी व्यवस्था

३. **जग्गा वर्गीकरण गर्ने सम्बन्धी थप व्यवस्था:** (क) नगरपालिका भित्रका जग्गा (कित्ताहरूमा) व्यावसायिक क्षेत्र, आवासीय क्षेत्र र औद्योगिक क्षेत्र कायम गर्ने प्रयोजनका लागि देहाय बमोजिमको मापदण्ड अनुसार वर्गीकरण गरिनेछ:

(अ) व्यावसायिक क्षेत्रको मापदण्ड:

- महेन्द्र राजमार्गको दुवैतर्फ उत्तर दक्षिण तर्फ ५०० मि. भित्र पर्ने कित्ता नं.हरू र सो कित्ता नं. ले छोएका जग्गाहरू

- महेन्द्र राजमार्गको ५०० मि. छोडी विराटचोक-घिनाघाट सडकको बाँकी ५०० मि. सम्म दक्षिण तर्फका जग्गाहरूको हकमा १०० मि. दायँबायाँ भित्र र १०० मि. ले छोएका कित्ता नं. हरू
- नगर अस्पतालको गेटदेखि सुन्दरहरैँचा र ग्रामथानको सिमानासम्म दायँबायाँ ३०० मि. भित्र र ३०० मि. ले छोएका कित्ता नं. हरू
- विराटचोक-घिनाघाट सडकको माथि उल्लेखितभन्दा बाहेकको हकमा ५० मि. भित्र र ५० मि. ले छोएका कित्ता नं. हरू
- महेन्द्र राजमार्गको दुवैतर्फ उत्तर दक्षिण तर्फ ५०० मि. छाडी खोर्साने-केराबारी सडकको उत्तर दक्षिण तर्फ ५० मि. भित्र र ५० मि. ले छोएका कित्ता नं. हरू
- महेन्द्र राजमार्गको दुवैतर्फ उत्तर दक्षिण तर्फ ५०० मि. छाडी गोठगाउँबाट उत्तर चन्द्रनगर-विश्वविद्यालय सडकखण्डको दायँबायाँ १०० मि. भित्र पर्ने कित्ता नं. हरू र १०० मि. ले छोएका कित्ता नं. हरू
- महेन्द्र राजमार्गको उत्तर तर्फ ५०० मि. छाडी विराटचोकदेखि त्रिवेणी चोकसम्म दायँबायाँ १०० मि. र १०० मि. ले छोएका कित्ता नं. हरू
- गछिया-हरैँचा सडकखण्डको उम्रौलिया चोकदेखि पूर्व हिमाली चोकसम्म दायँबायाँ १०० मि. भित्र र १०० मि. ले छोएका कित्ता नं. हरू

(आ) आवासीय क्षेत्रको मापदण्ड:

- व्यावसायिक क्षेत्रमा परेका कित्ता नं. हरू बाहेक बाँकीको हकमा क र ख वर्गमा पर्ने सडकहरूको दायँबायाँ दुवैतर्फ १०० मि. भित्र पर्ने कित्ता नं. हरू र १०० मि. ले छोएका कित्ता नं. हरू
- क र ख वर्गका सडकहरू बाहेक बाँकी सडकहरूको हकमा दायँबायाँ दुवैतर्फ ८० मि. भित्र पर्ने कित्ता नं. हरू र ८० मि. ले छोएका कित्ता नं. हरू
- माथि तोकिएको क्षेत्रमा वर्गीकरणमा परेका सडकले छोएका जग्गाहरूको हकमा ५१ प्रतिशतभन्दा कम जग्गा भए तापनि आवासीय क्षेत्रमा कायम गर्ने ।
- माथि उल्लेखित सडकको १०० मि. भित्रका सडकले नछोएका जग्गाहरूको हकमा ५१ प्रतिशतभन्दा बढी जग्गा जुन क्षेत्रले ओगटेको छ सोही क्षेत्र कायम गर्ने ।

(इ) औद्योगिक क्षेत्रको मापदण्ड:

- औद्योगिक क्षेत्रको परिसरले छोएका जग्गाहरूको हकमा औद्योगिक क्षेत्रमा कायम गर्ने ।

(ख) भू उपयोग नियमावली, २०७९ बमोजिम बसोबास, व्यावसायिक क्षेत्र वा अन्य उपयोग भएको क्षेत्रसँग जोडिएको भए तापनि कित्ताको क्षेत्रफल पाँच हजार (५०००) वर्ग मिटरभन्दा बढी भई हाल खेती गरिएको वा खनजोत गरिएको वा प्रति बाँझो रहेको जग्गालाई कृषि क्षेत्रमा वर्गीकरण गर्नुपर्ने भए तापनि स्थानीय आवश्यकताको आधारमा भू उपयोग परिषद्ले निर्धारण गरेको आवासीय क्षेत्रको मापदण्ड अनुसार हाल आवासीय क्षेत्रमा वर्गीकरण गरिने र कित्ताकाटका हकमा स्थानीय तहले सिफारिस गर्दा सडकसँग जोडिएको क्षेत्रलाई आवासीय क्षेत्रको मापदण्ड अनुसार र आवासीय मापदण्डभन्दा बाहिरको क्षेत्रलाई कृषि क्षेत्रको मापदण्ड अनुसार कित्ताकाटका लागि सिफारिस गरिनेछ ।

(ग) हाल सडकको दायँबायाँ पर्ने सडकसँग जोडिएका कित्ताहरूको हकमा ५०% भन्दा धेरै क्षेत्रफल कृषि क्षेत्रमा पर्ने भए तापनि आवासीय क्षेत्रमा राख्ने । कित्ताकाटको हकमा स्थानीय तहले सिफारिस गर्दा सडकसँग जोडिएको

क्षेत्रलाई आवासीय क्षेत्रको मापदण्ड अनुसार र आवासीय मापदण्डभन्दा बाहिरको क्षेत्रलाई कृषि क्षेत्रको मापदण्ड अनुसार कित्ताकाटका लागि सिफारिस गरिनेछ ।

(घ) नापी विभागले उपलब्ध गराएको कित्ता नापी नक्सामा केही कित्ता नम्बरहरू नबुझिने (जस्तै १९९९ वा ० वा क्रममा नमिल्दो) देखिन्छ । त्यस्ता कित्ताहरूलाई पनि हालको मापदण्ड अनुसार नै भू उपयोग क्षेत्र वर्गीकरण गरिने छ । त्यस्ता कित्ताहरूको हकमा कुनै पनि जग्गाधनीले स-प्रमाण पेश गरेमा नगरपालिकाले अद्यावधिक गरी सिफारिस दिनेछ र सोही समयमा त्यस्ता कित्ताहरूको परिमार्जन समेत गरिनेछ ।

(ङ) आवासीय र व्यावसायिक क्षेत्र अलग अलग भू उपयोगमा भएका कित्ताहरू एकीकरण गर्नु परेमा प्राविधिक समितिको प्रतिवेदनका आधारमा स्थानीय भू उपयोग परिषद्ले कित्ता एकीकरणको लागि सिफारिस गर्न सक्नेछ ।

४. कृषि, आवासीय तथा व्यावसायिक क्षेत्रको जग्गाको उपयोग, उपभोग र नियमन सम्बन्धी व्यवस्था:

(१) आवासीय तथा व्यावसायिक क्षेत्रका सडकहरू स्तरोन्नति गर्न उपभोक्तासँग लागत सहभागिता कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

(२) शहरी उपभोग्य सुविधाहरू जस्तै बाटो, खानेपानी, ढल, बिजुली र सरसफाईका पूर्वाधार आयोजनाहरू सहभागितामूलक रूपमा निर्माण गर्ने ।

(३) जग्गा विकास योजनाका लागि फर्म वा कम्पनीले एकमुष्ट स्वीकृति प्रदान गर्दा सम्पत्ति करको मूल्याङ्कनको आधारमा ०.५ प्रतिशत शुल्क लिई सिफारिस गर्ने ।

(४) व्यावसायिक र औद्योगिक क्षेत्रका जग्गाहरूमा बहाल कर, व्यावसायिक कर र सरसफाई शुल्कहरूलाई थप वैज्ञानिक र प्रभावकारी बनाउने ।

(५) शहरी सुन्दरता, हरियाली र सुरक्षाका लागि विशेष प्याकेज कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

(६) कित्ताकाट, ससिम राजीनामा, नामसारी, बकसपत्र, अंशबण्डा, अदालतको फैसलाबाट भएको स्वामित्व परिवर्तनको अभिलेख अनिवार्य रूपमा स्वामित्व परिवर्तन भएको मितिले ३५ दिनभित्र सम्बन्धित वडामा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ । उक्त कार्य नगराए रु. ५०० जरिवाना स्वरूप लिइनेछ ।

(७) जग्गाको किसिम उल्लेख गर्नुपर्ने: नयाँ नापी नभएको, नापी भएको हाल साविकको कार्य भइरहेका वडाहरूमा भू उपयोग योजना लागू भए पश्चात अनिवार्य भू उपयोग उल्लेख गरेर मात्र पुर्जा वितरण गर्नुपर्ने ।

५. कृषि क्षेत्रको वर्गीकरण सम्बन्धी व्यवस्था: (१) कृषिजन्य जग्गाहरूलाई सम्पत्ति करको मापदण्डबाट हटाई न्यूनतम दरमा मालपोत लगाउने ।

(२) कृषि उत्पादन वृद्धि गर्न मल, बीउ, सिँचाई र प्रविधिमा थप अनुदान सुविधा दिने । उत्पादनसँग सङ्गति कायम गरी उत्पादन अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

(३) उत्पादन क्षेत्रबाट बजारसम्मको पहुँचका लागि न्यूनतम पूर्वाधारहरू निर्माण गर्ने ।

(४) कृषकहरूलाई Mass Production अभियानमा सहभागी गराउने । यसका लागि स्वदेशी/वैदेशिक तालिम र अध्ययन अवलोकन भ्रमणका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग समेत सहकार्य गर्ने ।

(५) कृषक तथा कृषि बिमा र समर्थन मूल्य कायम गर्ने ।

(६) न्यूनतम विषादी प्रयोगलाई प्रोत्साहित गर्दै बजार केन्द्रको स्थापना र प्रवर्धन गर्ने ।

परिच्छेद-३

जग्गा विकास योजना कार्यान्वयन र स्वीकृति

६. जग्गा विकास योजना कार्यान्वयन गर्ने: (१) आवासीय र व्यावसायिक क्षेत्रमा रहेका जग्गाहरूमा बस्ती विकास गर्न सकिनेछ । जसका लागि जग्गा विकास योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।

(२) जग्गा विकास योजना नियमानुसार स्थानीय, प्रदेश र संघीय सरकारका निकायमा दर्ता भएका नाफामूलक संस्था/फर्म वा कम्पनीले मात्र गर्न सक्नेछ ।

(३) कानून बमोजिम दर्ता भएका कारोबार गर्न ईच्छुक कम्पनी/फर्मले जग्गाको कारोबार गर्न सक्नेछ । कम्पनीको विधानमा अनिवार्य जग्गा जमिन खरिद बिक्री सम्बन्धी उद्देश्य उल्लेख भएको हुनु पर्नेछ ।

(४) व्यक्तिको हकमा व्यक्तिको घरायासी कारोबारका लागि वर्षमा बढीमा २ वटा कित्ताकाट गरी बढीमा २ वटा घडेरीसम्म बिक्री वितरण गर्न सकिनेछ । तर अंशबण्डा र अदालतको फैसलाको प्रयोजनका लागि थप कित्ता काट्न सिफारिस गर्न सकिनेछ । यस्तो जग्गाको कित्ताकाट तथा बिक्री गर्दा सडक, बिजुली, नाला, खानेपानी जस्ता पूर्वाधार समेतको व्यवस्था भएको हुनुपर्नेछ ।

(५) माथि जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि पहिले नै प्लटिड भई कित्ताकाट भएकोमा यस कार्यविधिमा भएको मापदण्ड अनुरूपको पूर्वाधार निर्माण भएपछि मात्रै बिक्री सिफारिस उपलब्ध गराइनेछ । यसरी जग्गा बिक्री गर्दा बाटोमा पर्ने जग्गा नेपाल सरकारको नाममा ल्याइसकेको हुनुपर्नेछ ।

(६) माथि जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कित्ताको आकार वा क्षेत्रफल नमिल्दो भई सिमानाको अर्को कित्ताबाट निश्चित क्षेत्रफल समावेश गरी प्लट मिलान गर्न उपयुक्त देखिएमा सो को प्लट मिलानका लागि नगरपालिकाको अमिनबाट फिल्ड प्रतिवेदनको आधारमा कित्ताकाट सिफारिस गरिने छ ।

(७) व्यावसायिक क्षेत्र र आवासीय क्षेत्रमा वर्गीकृत भएका जग्गाहरूको कित्ताकाट, जग्गा बिक्री तथा राजश्वको दर नगर सभाले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

(८) नगरपालिका स्वयंले जग्गा विकास सम्बन्धी आयोजना स्वीकृत गरी एकीकृत बस्ती विकासका लागि जग्गा प्राप्ति, पूर्वाधार निर्माण गर्ने, जग्गा एकीकरण गरी पुनः खण्डीकरण गर्ने र जग्गा फिर्ता गर्ने सम्बन्धमा कित्ताकाटको व्यवस्था नगरपालिकाको निर्णय बमोजिम हुनेछ । सो को प्रतिकूल हुने गरी कित्ताकाट गरिएको खण्डमा उक्त कित्ताकाट गैरकानूनी मानिनेछ ।

(९) फर्म वा कम्पनीले जग्गा विकास योजना गर्दा देहायका मापदण्डहरूको पालना गर्नुपर्नेछ ।

देहायः

(क) आवासीय वा व्यावसायिक क्षेत्रमा पर्ने जग्गाहरूमा मात्र विकास योजना गर्नुपर्नेछ ।

(ख) प्लटिड तथा जग्गा विकास गर्ने जग्गाहरूको चारकिल्ला फिल्ड रेखाङ्कन नगरपालिकाको अमिनबाट वा नापी कार्यालयको अमिन र नगरपालिकाको अमिनबाट संयुक्त रूपमा गराएको हुनुपर्नेछ ।

(ग) जग्गा विकास योजना गर्दा ८ धुरभन्दा सानो कित्ता काट्न पाइने छैन । जग्गाहरूको कम्तीमा ३० फुट मोहडा रहनुपर्नेछ । जग्गाको चौडाइभन्दा लम्बाइ ३ गुणाभन्दा बढी नहुने गरी कित्ताकाट गर्नुपर्नेछ ।

(घ) जग्गा विकास गर्दा प्रस्तावित जग्गा विकास नक्सा बमोजिमको बाटो नेपाल सरकारको नाममा चढाउनु पर्नेछ ।

(ङ) जग्गाको १० प्रतिशत खुल्ला क्षेत्र राख्नु पर्नेछ । सबै घरमा पुग्न सकिने गरी न्यूनतम २० फिटको कालोपत्रे/पेबल्स सडक, बिजुली, पक्की ढल/नाला र खानेपानीको व्यवस्था भएको हुनुपर्नेछ ।

(च) विद्युतको पोल प्रत्येक १०० फिटदेखि १५० फिट वा ३ देखि ५ वटा प्लटको सिमानामा हुनुपर्नेछ ।

(छ) स्थायी संरचना/घर निर्माण गर्दा भवन निर्माण मापदण्ड बमोजिम मात्र गर्न पाइनेछ ।

(ज) प्रस्तावित जग्गा विकास योजना स्विकृति लिए पश्चात संशोधन गर्नु परेमा प्राविधिक समितिको सिफारिसमा संशोधन गर्न सकिने र संशोधन भएको कित्ताको थप राजश्व बुझाउनु पर्नेछ । प्रस्तावित नक्सा बमोजिम कार्य गर्दै जाँदा सिमाना सम्बन्धी विवाद आएर संधियारको जग्गा नपुगेर, प्रस्तावित नक्साभन्दा फरक जग्गा विकास गर्नु परेमा प्राविधिक समितिको सिफारिसमा गर्न सकिनेछ ।

(झ) जग्गा विकास योजनाको लागि कित्ताकाट गर्ने प्रयोजनका लागि सम्बन्धित फर्म वा कम्पनीले देहायका कागजात पेश गर्नुपर्नेछ ।

- जग्गाको कित्ताकाटको प्रस्तावित नक्सा (सडक, नाला, खुल्ला क्षेत्र खुल्ने गरी)
- कम्पनीको दर्ता नवीकरण
- चारकिल्ला फिल्ड रेखाङ्कन प्रतिवेदन
- जग्गा योजना (पूर्वाधार निर्माणको ल.ई.)
- सम्पूर्ण निर्माण कार्य सम्पन्न भएको Report
- सम्बन्धित वडाको सिफारिस
- चारकिल्ला (सँधियारको हस्ताक्षर) प्रमाणित
- ५ बिघाभन्दा ठूलो योजनाको लागि IEE Report

७. जग्गा विकास योजना स्वीकृतिका लागि प्राविधिक समिति:

(१) देहाय बमोजिमको एक प्राविधिक समिति गठन गर्ने ।

(क) संयोजक: योजना प्रशासन तथा अनुगमन शाखा प्रमुख

(ख) सदस्य: प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले तोकेको इन्जिनियर १ जना

(ग) सदस्य: सर्वेक्षक/अमिन १ जना

(घ) सदस्य सचिव: घर नक्सा शाखा प्रमुख

(२) फर्म वा कम्पनीले प्रस्ताव पेश गरेपछि प्राविधिक समितिले स्थलगत अध्ययन गरी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्ने ।

(३) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आफ्नो राय सहित कार्यपालिकामा पेश गर्ने र कार्यपालिकाले स्वीकृत गरेपछि जग्गा विकास योजनाका लागि सिफारिस गर्ने ।

(४) दफा ६ बमोजिम निवेदन प्राप्त भएको १५ दिनभित्र उक्त निवेदन माथिको कारबाही सम्पन्न गरिसक्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद-४

विविध

८. कर/गैरकर निर्धारणको आधार: (१) जग्गाको वर्गीकरण अनुसार व्यावसायिक, औद्योगिक र आवासीय क्षेत्रको मूल्याङ्कनको आधारमा नगरपालिकाले सम्पत्ति कर निर्धारण गर्नेछ ।

(२) जग्गा वर्गीकरणको आधारमा नगरपालिकाले लगाउने अन्य कर शुल्कको दर तथा दायरा समेत निर्धारण गर्नेछ ।

९. प्रचारप्रसार: (१) यस कार्यविधिमा उल्लेखित व्यवस्थाको सम्बन्धमा वडा तथा बस्ती स्तरसम्म नगरपालिकाले प्रचारप्रसार गर्नुपर्नेछ ।

१०. **खारेजी तथा बचाउ:** (१) यस कार्यविधि लागू हुनुभन्दा अगाडि जग्गा वर्गीकरण सम्बन्धी भएरेका कार्यहरू यसै कार्यविधि बमोजिम भएको मानिनेछ ।
- (२) मिति २०८१/०४/२८ को निर्णय बमोजिम संशोधन भएका वर्गीकरण सम्बन्धी कार्य कित्तागत वर्गीकरणमा अद्यावधिक गरिएको हुँदा यसभन्दा अगाडि अभिलेख व्यवस्थापनमा अन्यत्र अद्यावधिक भएको भए तापनि यसै कार्यविधि बमोजिम हुने गरी पुनः अद्यावधिक गर्नुपर्नेछ ।
- (३) यो कार्यविधि लागू हुनुभन्दा अगाडि कित्ताकाट भएका जग्गाहरूको हकमा ३० फिट मोहडा नभए तापनि भवन निर्माण गर्न बाधा पर्ने छैन ।
- (४) कित्तागत वर्गीकरणमा कुनै कित्ता छुट हुन गएमा स्थानीय भूउपयोग परिषद्ले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।
- (५) भू-वर्गीकरण कार्यान्वयन गर्दै जाने क्रममा कुनै दुविधा उत्पन्न भएमा स्थानीय भू उपयोग परिषद्ले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।
- (६) यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका व्यवस्थाहरू सम्बन्धित सबैले कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।
- (७) यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएका विषयको हकमा नगर कार्यपालिकाले तोके बमोजिम हुनेछ ।

आज्ञाले,
विनोद कुमार न्यौपाने
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत